

'Dit is bijzonder oncollegiaal naar Katwijk toe.' Provincie houdt deur open voor zandwinner die de oever deed instorten

28-05-26, 05:30 | update: 28-05-26, 08:03

Als het aan Katwijk ligt, komt er een einde aan de zandwinning in het Valkenburgse Meer. Maar de provincie houdt de deur open. 'Het overtreden van een vergunning is geen automatische weigeringsgrond.' © Foto Hielco Kuipers

Valkenburg Ruim een jaar na de oeverval bij het Valkenburgse Meer bevestigt de provincie Zuid-Holland dat de zandwinner de vergunningsregels heeft overtreden. Toch ziet de provincie geen grond om Xella bij voorbaat een nieuwe vergunning te weigeren. Bizar, vindt waterbouwkundige Pieter Jan Smit.

Het is april als twee duikers voor het Leidsch Dagblad bij het recreatiestrand van het Valkenburgse Meer het water ingaan. Ze doen het met de wetenschap dat aan de overkant, precies een jaar eerder, 200 meter oever in één klap verdween. Wat ze onder water aantreffen, is niet geruststellend. De bodem loopt véél te steil af. Op tien meter diepte loopt de oever zelfs een heel stuk loodrecht naar beneden.

Een van duikers fotografeerde klei- en veenlagen die als een dak boven holtes hangen waar het zand is weggezogen. Waterbouwkundige Pieter Jan Smit bekeek de foto's en schrok. „Als zo'n laag afbreekt, ontstaat een grote verschuiving met een zuigende werking die alles meesleurt”, zei hij. „De verwoestende kracht daarvan hebben we vorig jaar gezien.”

De provincie Zuid-Holland laat weten een onderzoek te hebben ingesteld na het artikel in het Leidsch Dagblad. Enkele maanden eerder had zij de oevers nog veilig verklaard. De provincie heeft de Omgevingsdienst West-Holland gevraagd uit te zoeken of het talud bij het recreatiestrand veilig is. Die schakelde op haar beurt ingenieursbureau Royal Haskoning in.

Falend toezicht

Eerst het goede nieuws. Haskoning concludeert dat het talud bij het strandje 'in de huidige situatie stabiel' is en 'geen risico oplevert voor recreatief gebruik'. De oevers zijn 'op sommige plaatsen

steiler dan vergund', maar dat maakt ze nog niet gevaarlijk, aldus de onderzoekers. Wel moet er een nieuwe risicobeoordeling komen voordat de zandwinning eventueel wordt hervat.

Daarmee zijn niet alle vragen beantwoord. Statenlid Robert Jan Vonk wijst erop dat de provincie al in 2020 kon weten dat de oevers te steil afliepen. Het stond in de rapporten die Xella zelf had aangeleverd bij de Omgevingsdienst, de toezichthouder die namens de provincie controleerde of de zandwinner zich aan de regels hield. Het oordeel destijds was dat handhaving niet nodig was.

Nieuwe peilingen in 2021 en 2024 bevestigden dat de zuidoever te steil was afgegraven, maar veranderden niets aan dat oordeel. Op 1 april 2025 verdween die zuidoever in een klap in het water, met alle gevolgen van dien.

Oncollegiaal

Na de instorting van vorig jaar wil de gemeente Katwijk niet langer dat de zandwinning in het Valkenburgse Meer wordt hervat, uit angst voor herhaling. De provincie houdt die deur wél open. De vergunning van Xella loopt af in 2028, maar de provincie sluit een nieuwe niet uit. 'Het overtreden van een vergunning is geen automatische weigeringsgrond', schrijft ze aan de Statenleden.

Waterbouwkundige Pieter Jan Smit is niet verrast. „Ze willen gewoon door met de zandwinning“, zegt hij. De conclusie van Haskoning dat het talud bij het strandje veilig is, verbaast hem des te meer. „Dat strookt niet met wat de duikers daar hebben aangetroffen.“

Dat de provincie de deur open houdt voor Xella, vindt hij onbegrijpelijk. „Uit ieder onderzoek blijkt dat de vergunninghouder de regels heeft overtreden. Waarom zou je dan nog een nieuwe vergunning verlenen? Dit is bijzonder oncollegiaal naar Katwijk toe. Een hervatting van de zandwinning zou niet uit te leggen zijn.“